

ÇAĞDAŞ DÜNYA KLASİKLERİ



ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

GÜNEY POSTASI

Türkçesi: Azra Erhat



Remzi Kitabevi

1. BASIM

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Güney Postası

Türkçesi
Azra Erhat



Remzi Kitabevi

GÜNEY POSTASI / Antoine de Saint-Exupéry
Özgün adı: *Courrier Sud*

© Türkçe çeviri: Remzi Kitabevi, 2017

Her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzeltili: Eylül Duru
Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-1785-5

Bu kitabın ilk basımı
Yankı Yayınları tarafından (1966) yapılmıştır.

BİRİNCİ BASIM: Haziran 2017

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi
5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul
Tel (212) 629 4783

BİRİNCİ BÖLÜM

I

“Telsizle. Saat 6.10 Toulouse’dan uğraklara: Fransa-Güney Amerika postası saat 5.45’te Toulouse’dan kalktı. Stop.

Su gibi arı bir gök yıldızları yıkayıp açınıyordu. Ötesi geceydi. Sahra kumul kumul yayılıyordu ayın parıltısında. Alnımızda bir lamba ışığı ki nesnelere belli etmeden, yumuşak bir maddeyle besleyip biçimlendiriyordu. Sessiz adımlarımızın altında kalın bir kum tabaka tabaka seriliyordu. Baş açık yürüyorduk. Güneşin ağırlığından kurtulmuş ve özgürdük. Gece konutumuzdu.

Nasıl inanmalıydık bu rahatlığımıza? Alize yelleri güneşe doğru kayıyordu durmadan. Kumsalı bir ipek hışırtısıyla siliyorlardı. Boyuna baş eğip yol değiştiren Avrupa yelleri değildi bunlar. Üstümüze çullanmışlardı, hızla yol alan bir sürat katarı gibi. Kimi zaman, geceleri elle tutulur gibiydiler, öyle de yoğundular ki, yaslanırdık onlara, bizi alıp götürürlerdi kuzeyde karanlık bir ereğe doğru. O ne telaş, ne endişeydi!

Sonra güneş döner, günü getirirdi. Mağripliler pek kımlıdamazlardı. İspanyol tabyasına kadar sokulanlar el-kol oynatarak, tüfeklerini birer oyuncak gibi kullanırlardı. Sahranın

kulis arkasıydı bu: Baş eğmemiş kabileler burada esrarlı olmaktan çıkar, oyuna birkaç figüran verirlerdi.

Üst üste yaşıyorduk, kendi resmimizle karşı karşıya; öyle sınırlı bir resimdi ki, çölde yalnız olduğumuzu bile bilmezdik. Yalnızlığımızı kavrayabilmemiz için yurda dönmemiz, onu uzaktan perspektifiyle görmemiz gerekirdi.

Oysa beş yüz metre öteye bile gitmezdik, gittik mi başkaldıranların bölgesi başlardı. Mağriplilere ve kendi kendimize tutukluyduk.

En yakın komşularımız, Cisneros'ta, Port-Étienne'de bulunanlar bizden yedi yüz, bin kilometre ötedeydiler; bizi de, onları da Sahra bir kabuk gibi sarmaktaydı. Onlar da bir tabyanın çevresinde dönüp dolaşırlardı. Onların huyunu suyunu bilirdik, ama aramızda, insanların oturduğu gezegenlerin arasında bulunan yoğun sessizlik vardı.

O sabah, dünya bizim için kımıldamaya başlamıştı. Telsiz operatörü sonunda bize bir telgraf uzattı: Kumun içine dikilmiş iki pilon haftada bir o dünyaya bağlıyordu bizi:

“Fransa-Amerika postası saat 5.45'te Toulouse'dan ayrıldı stop saat 11.10'da Alicante'ı geçti.”

On dakikada haber Barselona'dan, Kazablanka'dan, Agadir'den geçerek bize varıyor, sonra Dakar'a doğru yayılıyordu. Beş bin kilometrelik hat üstünde teknil hava alanları uyarılmıştı. Akşam saat altıda verilen ikinci bildiride de şöyle deniyordu: “Posta Agadir'e saat yirmi birde incek saat yirmi bir otuzda Cape Juby'ye hareket edecek alana Michelin bombasıyla incek stop Cape Juby her zamanki ışıklarını yakacak stop Emir Agadir'le temasta kalmaktır. İmza: Toulouse.”

Sahranın ortasında, Cape Juby rasathanesinden, çok uzakta bulunan bir kuyruklu yıldızı izliyorduk.

Akşamın altısında güney telaşlanmaya başladı:

“Dakar’dan Cisneros, Port-Étienne ve Juby’ye: Postadan acele haber bildirsin. Stop.”

“Juby’den Cisneros, Port-Étienne ve Dakar’a: Saat on bir onda Alicante’den geçti sonra haber yok.”

Bir yerlerde bir motor gürlüyordu. Toulouse’dan Senegal’e kadar olan bir sürü istasyon bu motorun sesini işitmeye uğraşıyordu.

II

Toulouse, saat 5.30.

Havaalanında otomobili hangarın, yağmurla karışmış geceye açılan kapısının önünde stop etti. Beş yüz mumluk ampuller ortalığı aydınlatmaktadır, nesnelere sert, çıplak ve bir sergi standının eşyaları gibi kesin çizgilidir. Bu kubbenin altında söylenen her söz yankılanıp durur, sessizliği yoğunlaştırır.

Saçlar pırıl pırıldır, motorlar makineyağıyla kararmamıştır. Uçak yepyenidir sanki.

Makinistlerin yaratıcı parmaklarıyla dokundukları dakik mekanizma! Tamamlanmış eserden uzaklaşırlar şimdi.

“Çabuk baylar, çabuk...”

Posta çuval çuval tıklır uçağın karnına. Hızlı bir denetleme:

“Buenos Aires... Natal... Dakar... Kaza... Otuz dokuz çuval. Tamam mı?”

“Tamam.”

Pilot giyinmektedir. Hırka, atkı, meşin tulum, muflonlu çizmeler. Uyuşuk bedeni ağırlaşır. Seslenirler: “Haydi! Davranalım...” Elleri yüküdür: Saati, yükselti ölçeri, harita koyacağı; parmakları kalın eldivenlerinin içinde uyuşmuş

olarak, ağır ve beceriksizce tırmanır pilot mevkiine. Denizden çıkmış bir dalgıca benzer. Ama yerine yerleşince hafifleyiverir:

Bir makinist yanına çıkar:

“Altı yüz kilo.”

“İyi. Yolcular?”

“Üç kişi.”

Görmeden kaydeder.

Alan şefi işçilere döner:

“Bu kaportayı kim kenetledi?”

“Ben.”

“Yirmi frank ceza.”

Alan şefi son bir göz atar: Her şey yerli yerindedir; hareketler bir balede olduğu gibi düzenli. Bu uçağın hangarda belli bir yeri olduğu gibi, gökte de beş dakika sonra belli bir yeri olacaktır. Bu uçuş bir geminin denize indirilmesi gibi hesaplanmıştı. Bir kenetin eksikliği gözle görülür bir hatadır. Beş yüz mumluk bu ampuller, bu keskin bakışlar, bu dikkat, uğraktan uğrağa Buenos Aires’e, ya da Santiago de Şili’ye kadar atılacak olan bu uçuşun bir tesadüf eseri değil de, atış biliminin bir sonucu olması içindir. Fırtınalara, sislere, kasırgalara karşın, supap zembereğinin, devirginin, yani maddenin kurduğu binlerce tuzağa karşın, ekspreslere, sürat katarlarına, kargo ve vapurlara yetiştirilmesi, onların aşılması, yol haritasından silinip süpürülmesi içindir. Ve Buenos Aires ya da Santiago de Şili’ye rekor bir sürede ulaşılması için.

“Yola koyun!”

Pilot Bernis’e bir kâğıt uzatılır: Savaş planı.

Bernis okur:

“Perpignan bildiriyor: Hava açık, rüzgâr yok. Barcelona’da fırtına. Alicante’de...”

Toulouse, saat 5.45.

Güçlü tekerler yastıkları ezmektedir. Pervanenin rüzgârı arkada kalan çimleri yirmi metre ötesine kadar, su gibi akıtmaktadır. Bernis bileğini oynatmakla fırtınayı ya koparır ya dindirir.

Gürültü şimdi şişmektedir, şiştikçe şişer, yoğunlaştıkça yoğunlaşır, öylesine yoğunlaşır ki bedeni sımsıkı saran bir madde oluverir. Pilot, içinde o ana kadar dolmamış bir boşluğun dolduğunu duyar ve “Tamam” diye düşünür. Sonra, önünde top namlusu gibi göğe dayalı, güneşe karşı duran kara kaportaya bakar. Pervanenin arkasında bir şafak manzarası titremektedir.

Karşıt yönde yavaş yavaş ilerledikten sonra gaza basar. Uçak birdenbire pervaneye kapılarak saldırır. İlk sıçrayışlar elastiki havada sönmümlenir, yol gitgide uzar, tekerleklerin altında bir kayış gibi parlar. Pilot havayı yoklamaktadır: İlk maddesizdi, sonra akıcı oldu, şimdi yoğunlaşınca uçak yasanır ve yükselir.

Pistin iki yanındaki ağaçlar ufku açığa vurup çekilirler. İki yüz metreye yükselince, uçak, dimdik dikilmiş ağaçlarıyla, renk renk boyalı evleriyle bir oyuncak ağılın üstüne eğilmektedir, kürk kalınlığını yitirmemiş ormanlara bakar: İnsanların oturdukları yerlerdir bunlar.

Bernis sırtının eğilişini ve dirseğinin duruşunu rahatına en uygun biçimde ayarlar. Arkasında kalan Toulouse’un al-

çak bulutları tren istasyonlarının karanlık bekleme salonlarını andırıyor. Uçağın yükselme çabasını önlemiyor artık, elinin frenlediği gücü biraz yayılmaya bırakıyor. Bileğini kımıldatarak salıverdiği her dalga onu sarıp sarmalıyor, taşıyıp götürüyor.

Beş saat sonra Alicante, gece Afrika. Bernis düş görüyor. Rahattır. “Düzen koydum.” Dün, gece ekspresiyle Paris’ten ayrılmıştı; ne tuhaf bir tatil geçirmişti! Bulanık, karmakarışık anıların çalkantısı içindedir. Acısını sonra duyacaktır, şimdilik kendisi de, ağarmakta olan ve sabah sabah günü bina etmeye çalışan tanla birlikte doğuyor gibidir. “Ben bir işçiyim, o kadar, Afrika postasını götürüyorum,” diye düşünür. Dünyayı bina etmeye girişen işçi için dünya her gün yeniden başlar.

“Düzen koydum.” Apartmandaki son gece. Gazetelere sarılı dizi dizi kitaplar. Yakılmış mektuplar, sıralanmış mektuplar, eşyaların kılıfları. Her şey çerçevelemiş, hayatından alıp götürülmüş, mekânın içine yerleştirilmiştir. Artık anlamı kalmayan bu yürek çalkantısı bir de.

Ertesi günü için hazırlanmıştı, bir yolculuğa hazırlanır gibi. Amerika’ya açılır gibi açılmıştı o güne. Nice bitmemiş şeyler vardı daha, onu kendine bağlayan. Birdenbire hepsini koparıp atmıştı. Özgürdü artık. Bernis kendini bu kadar açık, bu kadar ölümlü duymaktan ürktü.

Carcassonne havaalanı, zorlu inişe yarayan bir uğrak, akıp gitti altından.

Ne düzenli bir dünyaydı bu! –3000 metre.– Kutusuna dizilmiş oyuncak bir ağıl gibi. Evler, kanallar, yollar, insanla-

rın oyuncakları. Pay edilmiş dikdörtgenlere bölünmüş, her tarlanın bir çite, her bahçenin bir duvara dayandığı bir dünya. Carcassonne: Bu şehirde her satıcı kadın ninesinin hayatını yeni baştan yaşıyordu. Çitlerle çevrili ılımlı mutluluklar. Camekânlara güzel güzel dizilmiş insan oyuncakları.

Fazlaca ortaya serilmiş, fazlaca sergilenmiş camekân dünyası, hamur gibi açılan haritada denizin gelgiti gibi belli sürelerle akıp giden şehirler.

Bernis yalnızım diye düşünüyor. Yükselti ölçerinin kadranında güneş parıldıyor. Cihazı biraz oynattı mı, bütün manzara yana kayıyor. Bu ışık madenidir, bu toprak sanki madenidir. Canlı varlıkların yumuşaklığı, tatlı kokusu, geçiciliği yok burada.

Oysa deri ceketinin altında ılık, nazik bir ten var, Bernis – kalın eldivenlerinin içindeki o güzelim eller, parmaklarının tersiyle yüzünü okşamasını ne iyi bilirdi bu eller, değil mi Geneviève?...

İşte İspanya.

III

Bugün, Jacques Bernis, İspanya'yı bir mal sahibi rahatlığıyla açacaksın. Bildiğin yerler, bir bir, dokuyacak manzarayı. Ustaca dirsek oynatacaksın, fırtınaların arasından Barselona, Valans, Cebelitarık sana gelecek ve gidecekler. İyidir, iyi. Haritanın rulosunu sonuna kadar açacaksın, bitmiş işler birbirinin üstüne yığılacak. Ama ben, senin ilk adımlarını hatırlıyorum, ilk kuryenin arifesinde sana verdiğim son öğütleri. Gün doğarken bütün bir ulusun yazdığını kollarının arasına alacaktın. Binlerce tuzak arasından bu yazıları bir define gibi göğsünde taşıyacaktın. Bu kurye çok değerlidir, demişlerdi sana, hayatından daha değerli. Çok kolay yok olur: Ufak bir dikkatsizlik onu alevlere verip, yellere dağıtabilir. Aklımdan çıkmaz o ilk nöbetin!

“Evet, ne yapmalı?”

“Peniscola kumsalına varmaya çalışırsın. Ama balıkçı sandallarından kaçın!”

“Peki, sonra?”

“Sonra, Valans'a kadar olan yolda zorlu iniş için alanlar bulabilirsin: İşte bak, kırmızı kalemle çiziyorum. Olmazsa, kurumuş ırmak yataklarına inersin.”

Bernis liseyi hatırlıyordu, bu lambaların yeşil abajuru altında, açılmış bu haritaların önünde. Ama bugünkü öğretmeni yeryüzünün her noktası üstüne canlı bir sır açıyordu ona. Bilinmedik ülkeler ölü sayılar değil de, çiçek açmış gerçek tarlalarıyla tanıtıyorlardı kendilerini – şu ağaçtan sakınmalıydı işte – kumlarıyla birlikte gerçek plajlarını gösteriyorlardı – akşamüstü balıkçılardan kaçınmalıydı hani.

Artık biliyordun, Jacques Bernis, hiçbir zaman Granata'yı, Almeria ya da Elhamra'yı göremeyeceğimizi biliyordun; biz camileri değil de, bir dereyi, bir portakal ağacını görüp ufak tefek sırlarını duyacak insanlarız.

“Dinle beni: Hava güzelse, buradan dümdüz geçersin, yok kötüyse ve alçaktan uçuyorsan, sola sapar, şu vadiye girersin.”

“Bu vadiye girerim.”

“Sonra, şu boğazdan denize varırsın.”

“Bu boğazdan denize varırım.”

“Motoruna dikkat: Yalhyar dikinedir, kayalar vardır.”

“Ya motor başıma iş açarsa?”

“Bir çare bulursun.”

Bernis gülümsüyordu: Genç pilotlar düş kurmaktan hoşlanırlar. Bir kaya sapan taşı gibi önüne atılıp onu öldürüyor... Çocuğun biri koşarken, alnına bir el değip onu deviriyor...

“Yok canım, yok! Bir çare bulunur, işin içinden çıkılır.”

Bernis bu öğretimden övünç duyar: Çocukluğunda, Aeneis destanından, kendisini ölüme karşı koruyacak bir tek sır öğrenememişti. Öğretmenin İspanya haritasına uzattığı

parmak bir izci parmağı değildi, ne defineyi, ne de tuzağı bulup gösterebiliyordu bu parmak, şu çayırdaki çoban kızına da değinmiyordu.”

Ne tatlı bir ışık veriyordu şimdi yağlı sızan bu lamba! Denize değin durgunluk saçan bu yağ sızıntısı. Dışarıda rüzgâr esiyordu. Bu da koca dünyada bir adacıktı, bir denizci sığınağı...

“Biraz porto?”

“Tabii.”

Pilot kabini, güvensiz sığınak, ikide birde yeni baştan kurmak gerekir seni! Şirket bir gün önce akşam saati bildirir: “Fılan pilot Senegal’e atandı, falanca Amerika’ya...” O gece tası tarağı toplamalı, sandıkları çivilemeli, odayı fotoğraflarımızdan, kitaplarımızdan ve kendimizden boşaltmalı, bir hayalet kadar bile iz bırakmadan. Kimi zaman da, aynı gece, bir kızın iki kolunu çözmek, gücünü tüketmek, öğüt vermek değil de, –hepsi direnir çünkü– onu yıpratıp yok etmek gerekirdi, sonra sabahın üçünde onu yavaşça uykuya salırmak ve ayrılığa değil de, acısına katlanmış olarak bırakıp gitmek, giderken de “ağlıyor, kabullendi demek,” diye mırıldanmak.

Sonraları, dünyayı dolaşmakla neler öğrendin, Jacques Bernis? Uçağı mı? Yavaş ilerlenir o işte, sert bir billurun içine delik kaza kaza. Kentler birbirlerinin yerini tutar zamanla, onlara karışmak için yere inmek gerekir. Artık bilirsin ki bu nimetler bağışlanır bağışlanmaz geri alınır, saatler onları deniz gibi yıkayıp yutar. Ama ilk yolculuklarından dönünce,

Antoine Saint-Exupéry, bu ilk romanında, havacılığın kutsal değerleri olan geceye, gündüze, dağa, denize ve fırtınaya şiirsel bir dille saygısını sunarak, Fransa ve Kuzey Afrika arasındaki sıradan bir posta uçuşunu ticari havacılığın başlangıç destanına dönüştürüyor.

Gökyüzü her defasında engin bir serüven coşkusu yaşıyor ona. Havada yol alırken iliklerine kadar insan sevgisini duyumsayan ve bunu arı, duru bir anlatıma kavuşturan yazar tüm yapıtlarında aynı coşkuyu paylaşıyor.

Kitabı Azra Erhat'ın Türkçesiyle sunuyoruz.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1785-5



9 789751 417855